

POSTANOWIENIE

11 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 11 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K.T.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie Podkarpackiemu
o odszkodowanie,
na skutek skargi kasacyjnej Skarbu Państwa - Wojewody Podkarpackiego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z 26 czerwca 2024 r., I ACa 252/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody Podkarpackiego
na rzecz K.T. kwotę 7.500 zł (siedem tysięcy
pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego – wraz z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie od dnia następnego po upływie
tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu
postanowienia do dnia zapłaty.

[P.L.]

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną Skarbu Państwa – Wojewody Podkarpackiego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 26 czerwca 2024 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21; z 23 maja 2024 r., I CSK 364/24). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w powyższym przepisie wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; z 24 lutego 2012 r., II PK 274/11; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20). Nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie przekonanie skarżącej strony o „istotności” czy „ważności” problemu, który pojawia się na tle konkretnego rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądem drugiej instancji ani nie może sprowadzać się jedynie do polemiki ze stanowiskiem co do wykładni prawa przyjętym przez ten sąd.

Tych wymagań nie spełniał wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące materii wskazanej przez skarżącego pozostaje jednolite, a tym samym nie ma podstaw do zmiany ugruntowanego tego stanowiska.

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że odpowiedzialność Skarbu Państwa obejmuje szkodę poniesioną nie tylko wskutek wydania wadliwych decyzji administracyjnych, ale także wskutek wszelkich władczych czynności, w tym postanowień wydawanych w postępowaniu administracyjnym i innych form działania. Inne niż decyzja administracyjna działania władcze również podlegają zasadzie kompensacji szkody, ale podstawa prawna roszczeń odszkodowawczych została przez ustawodawcę zróżnicowana w zależności od zdarzenia wywołującego szkodę (zob. np. wyrok SN z 22 listopada 2012 r., II CSK 128/12). Analizę wykładni przepisów dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej Sąd Najwyższy przedstawił np. w wyroku z 25 września 2019 r., III CSK 232/17.

Trzeba także zwrócić uwagę na orzecznictwo dotyczące materii naprawienia szkody wynikłej z bezprawnego przejęcia majątku. Szkada powstała z tego tytułu ma charakter rodzajowo inny i szerszy niż szkoda wynikła z pozbawienia własności nieruchomości i może objąć także ubytek wartości nieruchomości związany z wyzuciem właścicieli z wszelkich atrybutów prawa własności, w tym możliwości dbania o swój majątek i zarządzania nim (zob. np. postanowienie SN z 16 maja 2019 r., III CSK 331/18).

Powyższe zapatrywanie Sądu Najwyższego podzielił także Sąd Apelacyjny, bowiem wyjaśnił, że pierwotnym źródłem szkody było bezprawne działanie pozwanego polegające na nieprawidłowym wykonaniu przepisów dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej, związane nie tylko z urzędowym potwierdzeniem 6 lipca 1946 r. przez urząd ziemski przejścia nieruchomości (zespołu dworsko- parkowego) na własność Państwa, ale także wcześniejsze działania władcze Państwa w postaci przejęcia nieruchomości i oddania jej w zarząd państwowy. Wobec powyższego, jak trafnie zauważył Sąd *meriti*, nie można mieć wątpliwości odnośnie do spełnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa. Nie sposób przy tym pominąć, że Sąd Apelacyjny i tak nie uzzględnił podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, w tym rozważając zastosowanie art. 5 k.c., co uzasadnił bardzo szeroko w uzasadnieniu zaskarzonego orzeczenia, a te kwestie nie zostały objęte skargą kasacyjną.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 9 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1964 ze zm.).

[P.L.]

[a.1]